

**แผนการดำเนินงาน**  
**การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย**  
**ปี 2550 – 2552**

-----

**หลักการ เหตุผล**

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ แผนงาน หรือโครงการที่มีผลกระทบต่อสุขภาพทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น โดยประยุกต์องค์ความรู้ด้านการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพ ระบาดวิทยา ผลกระทบด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินการใด ๆ เพื่อเสนอแผนงานหรือปรับปรุงการดำเนินการ ให้มีการป้องกันผลทางลบและส่งเสริมสุขภาพที่ดีของมนุษย์ ดังนั้นการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จึงเป็นการนำเอามิติสุขภาพที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนากิจกรรมใด ๆ กิจกรรมหนึ่งเป็นตัวตั้งที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากการเดิมที่เป็นอยู่ โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

เป้าหมายสำคัญของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ คือป้องกันหรือลดผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้วจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมใด ๆ ซึ่งต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวบรรลุตามวัตถุประสงค์ จะต้องมีการดำเนินงานในหลาย ๆ ส่วนประกอบกัน ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี ด้านการประเมิน ผลกระทบต่อสุขภาพ การพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การจัดทำฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพรวมทั้งแนวทางการป้องกัน การพัฒนา ผลักดันประเด็นสนับสนุนให้เกิดนโยบายสาธารณะและการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยกองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรวมทั้งการจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ที่นำไปสู่ นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ
2. พัฒนาระบบและกลไกเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพและการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และชุมชน
3. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแก่หน่วยงานภาคีภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน
4. ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติและระดับท้องถิ่น
5. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศผลกระทบต่อสุขภาพด้านผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย
6. สื่อสารสาธารณะข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและจัดทำข้อเสนอแนะในการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ
7. ถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้และเทคโนโลยีการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน
8. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

**วัตถุประสงค์**

1. เพื่อพัฒนาระบบงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกรมอนามัย
2. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบต่อสุขภาพ
3. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในภาคส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและการผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

4. เพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพในท้องถิ่นและชุมชน
5. เพื่อสร้าง พัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ให้แก่ภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

#### **เป้าหมาย**

เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพซึ่งนำไปสู่การมีสุขภาพดีของประชาชน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าว ทางกองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ได้กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 4 ประเด็น ดังนี้

**กลยุทธ์ที่ 1 :** การพัฒนาความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Research and Development)

**กลยุทธ์ที่ 2 :** การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่าย (Capacity Building)

**กลยุทธ์ที่ 3 :** การสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Networking)

**กลยุทธ์ที่ 4 :** การสื่อสารสาธารณะ (Advocate)

จากกลยุทธ์การดำเนินงานดังกล่าว จึงได้มีการกำหนดกิจกรรม / โครงการในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็นประเด็นหลัก ๆ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การพัฒนาความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Research and Development)
2. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่าย
3. การสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
4. การสื่อสารสาธารณะ

โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 (ร่าง) แผนดำเนินการการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ปี (2550-2552)

กลยุทธ์ที่ 1 : การพัฒนาความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Research And Development )

| แผนงาน/โครงการ                                                                    | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                                    | ผลผลิต                                                                                   | หน่วยนับ | เป้าหมาย |      |      |     | งบประมาณ (บาท) |      |      |     | หมายเหตุ |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|----------|----------|------|------|-----|----------------|------|------|-----|----------|
|                                                                                   |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          |          | 2550     | 2551 | 2552 | รวม | 2550           | 2551 | 2552 | รวม |          |
| 1. การพัฒนากระบวนการผลักดันข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย                                   |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          |          |          |      |      |     |                |      |      |     |          |
| 1.1 สิ่งปฏิกูล                                                                    |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          | เรื่อง   | 1        | 1    | 1    |     |                |      |      |     |          |
| 1.2 เหมืองแร่                                                                     |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          | เรื่อง   | 1        | 1    | 1    |     |                |      |      |     |          |
| 1.3 โรงไฟฟ้า                                                                      |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          | เรื่อง   |          | 1    | 1    |     |                |      |      |     |          |
| 1.4 แหล่งน้ำ                                                                      |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          | เรื่อง   | 1        |      |      |     |                |      |      |     |          |
| 1.5 สารเคมีทางการเกษตร                                                            |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          | เรื่อง   | 1        | 1    | 1    |     |                |      |      |     |          |
| 1.6 นิคมอุตสาหกรรม                                                                |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          | เรื่อง   | 1        | 1    | 1    |     |                |      |      |     |          |
| 17. คมนาคมขนส่ง                                                                   |                                                                                                                                                                                 |                                                                                          | เรื่อง   |          | 1    | 1    |     |                |      |      |     |          |
| 2.โครงการ พัฒนารูปแบบศักยภาพภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ | 1.เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพอปท.ในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ<br><br>2. เพื่อให้อปท.มีความรู้ และเข้าใจ และตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน | 1. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ | รูปแบบ   | 1        |      |      |     |                |      |      |     | งบ กพว.  |

| แผนงาน/โครงการ                                                                                                                                  | วัตถุประสงค์                                                                                                                                  | ผลผลิต                                                             | หน่วยนับ  | เป้าหมาย |      |      |     | งบประมาณ (บาท) |      |      |     | หมายเหตุ  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-----------|----------|------|------|-----|----------------|------|------|-----|-----------|
|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |                                                                    |           | 2550     | 2551 | 2552 | รวม | 2550           | 2551 | 2552 | รวม |           |
| 3.โครงการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการเปลี่ยนแปลงสังคมเชิงพฤติกรรม เพื่อสนับสนุนการพัฒนา นโยบายสาธารณะด้านการเกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพ | 1.เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการเปลี่ยนแปลงสังคมเชิงพฤติกรรม เพื่อสนับสนุนการพัฒนา นโยบายสาธารณะด้านการเกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพ | 1.รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการเปลี่ยนแปลงสังคมเชิงพฤติกรรม | รูปแบบ    | 1        |      |      |     |                |      |      |     | งบ กพว.   |
| 4. การศึกษาสถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ                                                                                               | เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูงอายุของประเทศ                                                                               | ข้อมูลสถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูงอายุของประเทศ              | เรื่อง    |          | 1    |      |     |                |      |      |     |           |
| 5. การพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะเด็กดำนอนามัยสิ่งแวดล้อม                                                                                             |                                                                                                                                               |                                                                    | ตัวชี้วัด | 1        |      |      |     |                |      |      |     | งบ กพว.-  |
| 6.การพัฒนาคู่มือสำหรับการเฝ้าระวังสำหรับชุมชน (Guidelines of Environmental health )                                                             | 1.พัฒนาคู่มือการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชน                                                                                     | 1.คู่มือการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชน               | เรื่อง    |          | 1    | 1    |     |                |      |      |     | -         |
| 7. ทบทวนแนวทาง คู่มือ Best Practice การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในและต่างประเทศ                                                               |                                                                                                                                               |                                                                    | เรื่อง    |          |      |      |     |                |      |      |     | -         |
| 8.การจัดทำฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพ                                                                                                             | 1.เพื่อให้ได้ข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพที่สามารถสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย                                                                     | ฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพ                                          | ฐานข้อมูล | 2        | 3    | 3    |     |                |      |      |     | งบพันธกิจ |
| 9. การสำรวจสถานการณ์<br>- การจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อนำไปสู่การจัดการ<br>ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย<br>- ผลกระทบต่อสุขภาพในนิคมอุตสาหกรรม                |                                                                                                                                               |                                                                    | เรื่อง    |          | 1    |      |     |                |      |      |     |           |
|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |                                                                    | เรื่อง    |          | 1    | 1    |     |                |      |      |     |           |

กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Capacity Building)

| แผนงาน/โครงการ                                                                                                          | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                     | ผลผลิต                                                             | หน่วยนับ | เป้าหมาย |      |      |     | งบประมาณ (บาท) |      |      |     | หมายเหตุ        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|----------|----------|------|------|-----|----------------|------|------|-----|-----------------|
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                                  |                                                                    |          | 2550     | 2551 | 2552 | รวม | 2550           | 2551 | 2552 | รวม |                 |
| 1. การพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ในระดับจังหวัด ระดับศูนย์ ระดับท้องถิ่นและชุมชน | 1.เพื่อให้ภาคีเครือข่าย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ<br>2.เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเฉพาะประเด็น/เฉพาะพื้นที่ได้ | ภาคีเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ | คน       | 250      | 360  | 360  |     |                |      |      |     | งบประมาณ<br>กิจ |
| 2.การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ                                                                    | 1. เพื่อให้อาสาสมัครในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ<br>2. ให้ชุมชนเพื่อให้เกิดระบบและสามารถเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพโดยชุมชนเอง     | เกิดระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพในชุมชน                           | รูปแบบ   |          | 1    | 1    |     |                |      |      |     |                 |
| 3.ส่งบุคลากรไปอบรมเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (ระยะสั้น)                                                           | 1. เพื่อเพิ่มทักษะและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพบุคลากร                                                                         | 1.บุคลากรเกิดทักษะในการทำงานด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ         | คน       |          | 1    | 1    |     |                |      |      |     |                 |
| 4. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ                                                          |                                                                                                                                                                  |                                                                    | หลักสูตร |          | 1    |      |     |                |      |      |     |                 |

กลยุทธ์ที่ 3 : การสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Networking)

|                                                                                  |                                                                          |                                                                                                                                                           |       |   |   |   |  |  |  |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|---|---|---|--|--|--|--|--|--|
| 1.การสัมมนาวิชาการในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (ประชุมปีละ 1 ครั้ง ) | เพื่อให้เกิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ | 1. บุคลากรมีความรู้ในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงาน<br>2. ได้เครือข่ายในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ | ครั้ง | 1 | 1 | 1 |  |  |  |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|---|---|---|--|--|--|--|--|--|

#### กลยุทธ์ที่ 4 : การสื่อสารสาธารณะ(Advocate)

| แผนงาน/โครงการ                                                                               | วัตถุประสงค์                                          | ผลผลิต                            | หน่วยนับ | เป้าหมาย |      |      |     | งบประมาณ (ล้านบาท) |      |      |     | หมายเหตุ  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------------------|----------|----------|------|------|-----|--------------------|------|------|-----|-----------|
|                                                                                              |                                                       |                                   |          | 2550     | 2551 | 2552 | รวม | 2550               | 2551 | 2552 | รวม |           |
| 1. การสื่อสารข้อมูลความเสี่ยง/ผลกระทบต่อสุขภาพให้สาธารณะชนรับทราบโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ | 1.ประชาชน/ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพได้ | เว็บไซต์ที่นำเสนอผลกระทบต่อสุขภาพ |          |          |      |      |     |                    |      |      |     | งบพันธกิจ |
| 1.1 จดหมายข่าว                                                                               |                                                       |                                   | ฉบับ     | 2000     |      |      |     |                    |      |      |     |           |
| 1.2 website                                                                                  |                                                       |                                   | เรื่อง   |          |      |      |     |                    |      |      |     |           |
| 2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในประเด็น                                                      |                                                       |                                   | ครั้ง    |          |      |      |     |                    |      |      |     | งบพันธกิจ |
| 2.1 สารเคมี                                                                                  |                                                       |                                   | ครั้ง    | 3        |      |      |     |                    |      |      |     |           |
| 2.2 มลพิษอุตสาหกรรม                                                                          |                                                       |                                   | ครั้ง    | 3        |      |      |     |                    |      |      |     |           |
| 2.3 สิ่งปฏิกูล                                                                               |                                                       |                                   | ครั้ง    | 1        | 2    |      |     |                    |      |      |     |           |
| 2.4 เหมืองแร่                                                                                |                                                       |                                   | ครั้ง    | 1        | 1    |      |     |                    |      |      |     |           |
| 2.5 โรงไฟฟ้า                                                                                 |                                                       |                                   | ครั้ง    |          | 3    |      |     |                    |      |      |     |           |

|                                                                          |  |  |        |   |   |   |  |  |  |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------|--|--|--------|---|---|---|--|--|--|--|--|--|
| 2.6 แหล่งน้ำ                                                             |  |  | ครั้ง  | 1 | 2 |   |  |  |  |  |  |  |
| 2.7 คมนาคมขนส่ง                                                          |  |  | ครั้ง  |   | 3 |   |  |  |  |  |  |  |
| 3. จัดทำคู่มือ แนวทางการ<br>ประเมินผลกระทบต่อ<br>สุขภาพในกรณีศึกษาต่าง ๆ |  |  | เรื่อง | 2 | 2 | 2 |  |  |  |  |  |  |

ในการดำเนินงานในปี 2550 นั้น ทางกองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพได้มีการดำเนินงานโครงการ ดังต่อไปนี้

#### 1. การพัฒนาความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Research And Development )

- 1.1 โครงการศึกษาสถานภาพด้านอนามัยชุมชนจากการก่อสร้างเขื่อนแควน้อย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพิษณุโลก(ระยะก่อสร้าง)
- 1.2 โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น
- 1.3. โครงการศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการจัดการสิ่งปฏิกูล
- 1.4. โครงการศึกษาแนวทางการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

#### 2. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่าย (Capacity Building)

- 2.1 โครงการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
- 2.2 การจัดทำคู่มือการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

#### 3. การสร้างเครือข่ายในการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

##### 3.1 KM

- การจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในประเด็นผลกระทบต่อสุขภาพจากกรณีศึกษาต่างๆ ได้แก่ สารเคมี สิ่งปฏิกูล นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

#### 4. การสื่อสารสาธารณะ

- 4.1 การจัดทำโปสเตอร์เผยแพร่ โดยเฉพาะกรณีผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากการพัฒนานโยบายสาธารณะในกรณีศึกษาเขื่อนแควน้อย
- 4.2 การพัฒนาฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและเว็บไซต์ เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชนในวงกว้าง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สนใจที่จะนำเอาองค์ความรู้เรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพไปใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ในเรื่องนี้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกรมอนามัยให้เกิดการขยายผลในสังคมในวงกว้างมากขึ้น
- 4.3 การจัดทำจดหมายข่าวการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งที่ส่งผ่านข่าวสารความก้าวหน้าของการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกรมอนามัยให้สังคมรับรู้รวมถึงภาคีเครือข่ายการดำเนินงาน

## รายละเอียดโครงการปีงบประมาณ 2550

**1. ชื่อโครงการ:** โครงการศึกษาสถานภาพด้านอนามัยชุมชนจากการก่อสร้างเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพิษณุโลก(ระยะก่อสร้าง)

### 2. วัตถุประสงค์ :

- 2.1 เพื่อศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางบวกและทางลบจากการสร้างเขื่อนแควน้อยฯ
- 2.2 เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและระบบการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการเขื่อนแควน้อยอย่างมีส่วนร่วม

### 3. เป้าหมาย :

สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนชุมชนด้านการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีส่วนร่วมกรณีการสร้างเขื่อนแควน้อย จ.พิษณุโลก เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

### 4. ผลผลิต :

- 4.1 ข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการสร้างเขื่อนแควน้อยฯ
- 4.2 รูปแบบการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและระบบการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพอย่างมีส่วนร่วม กรณีการสร้างเขื่อนแควน้อย จ.พิษณุโลก
- 4.3 แนวทางในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพอย่างมีส่วนร่วมกรณีการสร้างเขื่อนแควน้อย จ.พิษณุโลก
- 4.4 ฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพ สังคม-เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมจากการสร้างเขื่อน

### 5. ผลลัพธ์ :

ประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนในระดับชุมชน มีส่วนร่วมเรียนรู้กระบวนการในการแก้ไขและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพร่วมกัน ตลอดจนนำไปสู่การบูรณาการแผนของชุมชนต่อไป

### 6. การดำเนินงาน

| กิจกรรม                                                                                                                     | ระยะเวลา     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. ศึกษารวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง                                                                                     | กุมภาพันธ์   |
| 2. ประชุมปรึกษาหารือคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน                                                                         | กพ. – เม.ย.  |
| 3. ศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม                                                                               | มี.ค.        |
| 4. สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพในระดับชุมชนและนำไปสู่การจัดทำแผนชุมชน | มี.ค. – พ.ค. |
| 5. วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล                                                                                               | มี.ย.        |
| 6. จัดทำคู่มือการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการเขื่อน                                                                    | ก.ค.         |
| 7. ประเมินผลและติดตามตรวจสอบแผนชุมชน                                                                                        | ก.ค. – ส.ค.  |

### 7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ :

เกิดเครือข่าย องค์กรและบุคคลที่จะร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับพื้นที่ต่อไป

### 8. งบประมาณ

1,000,000 บาท

1. **ชื่อโครงการ** : โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น

2. **วัตถุประสงค์** :

2.1 เพื่อศึกษาผลสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนพัฒนาชุมชนด้านเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่ได้จากการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในพื้นที่ตำบลทุ่งทอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อปี 2549 สู่การปฏิบัติ

2.2 เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรดังกล่าวและชุมชน เครือข่ายเกษตรกรรมทั้งในและนอกพื้นที่ และเครือข่ายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

2.3 เพื่อค้นหาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายและระบบสนับสนุน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. **การดำเนินงาน**

| กิจกรรม                                                                                                                                                             | ระยะเวลา   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. ศึกษาและทบทวนผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายด้านสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่ตำบลทุ่งทอง อ.ทรายทองวัฒนา จ.กำแพงเพชร   | ม.ค.-มี.ค. |
| 2. ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทองเพื่อลงพื้นที่สอบถามข้อมูลติดตามผลการนำแผนพัฒนาตำบลสู่การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่                                 | เม.ย.-พ.ค. |
| 3. วิเคราะห์ผลสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนสู่การปฏิบัติ และนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชน                                                       | มิ.ย.      |
| 4. จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายและระบบสนับสนุน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน | ก.ค.       |
| 5. สังเคราะห์บทเรียนจากการดำเนินงาน                                                                                                                                 | ก.ค.       |
| 6. จัดสัมมนาผลการดำเนินงานเพื่อขยายผลและสร้างเครือข่ายการดำเนินงานในระดับจังหวัด                                                                                    | ก.ค.-ส.ค.  |

4. **ระยะเวลาดำเนินการ**

เดือนมกราคม – เดือนพฤษภาคม 2550

5. **ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

5.1 ทราบถึงปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนพัฒนาชุมชนด้านเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมสู่การปฏิบัติ

5.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

5.3 แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายและระบบสนับสนุน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

6. **งบประมาณ**

350,000 บาท

1. **ชื่อโครงการ** : โครงการศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการจัดการสิ่งปฏิกูล

## 2. **วัตถุประสงค์**

### 2.1 วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

### 2.2 วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อประเมินความต้องการในการฝึกอบรม (Training Need) ในเรื่องการประเมิน ผลกระทบต่อสุขภาพ
2. เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ และเข้าใจ และตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพ จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน
3. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ โดยใช้กรณีศึกษาเรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูล

## 3. **วิธีดำเนินงาน**

| กิจกรรม                                                                                         | ระยะเวลา     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. จัดตั้งคณะกรรมการร่วม(Steering committee)                                                    | ม.ค.         |
| 2. ประเมินความต้องการในการฝึกอบรม                                                               | ม.ค.- ก.พ.   |
| 3. ประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงาน                                           | ก.พ.         |
| 4. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง                                                                   | มี.ค.        |
| 5. พัฒนาเครื่องมือในการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพของอปท.ในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ                 | เม.ษ.        |
| 6. ดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพโดยใช้กรณีศึกษาเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ              | เม.ษ. - พ.ค. |
| 7. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล                                                                  | มิ.ย.        |
| 8. ประชุมคณะกรรมการร่วมเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะจากการดำเนินงาน                                      | มิ.ย. - ก.ค. |
| 9. ประชุม สัมมนานำเสนอผลการศึกษาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ | ก.ค. - ส.ค.  |
| 10. สรุปบทเรียน                                                                                 | ส.ค.         |
| 11. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์                                                                      | ก.ย.         |
| 12. จัดทำเอกสารแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับท้องถิ่น /ชุมชน                            | ก.ย.         |

## 4. **ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

1. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ และเข้าใจ และตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพ จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน
3. เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

## 5. **งบประมาณ**

630,000 บาท

**1.ชื่อเรื่อง** โครงการศึกษาแนวทางด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและ  
สิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

## **2.วัตถุประสงค์**

### **2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป**

เพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อนให้เกิดการบริหารจัดการระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม  
โดยอาศัยกระบวนการการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

### **2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ**

2.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะการบริหารจัดการระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัยต่อ  
สุขภาพและสิ่งแวดล้อม

2.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมายในการแสดงบทบาทการบริหารจัดการระบบบำบัด  
สิ่งปฏิกูลแบบศูนย์รวม

2.2.3 เพื่อศึกษาความเหมาะสมของขนาดระบบบำบัดสิ่งปฏิกูล

## **3. การดำเนินงาน**

| กิจกรรม                                                                                                                                                                                                                  | ระยะเวลา    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 1. จัดตั้งคณะกรรมการร่วม                                                                                                                                                                                                 | ม.ค.        |
| 2. รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการจัดการสิ่งปฏิกูล                                                                                                                                                                | ก.พ.-มี.ค.  |
| 3. ศึกษาข้อมูลการบริหารจัดการระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลในพื้นที่นำร่อง                                                                                                                                                          | มี.ค.       |
| 4. เก็บข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย อบจ. เทศบาลนคร เทศบาลตำบล อบต.บริษัท สัมปะทาน<br>พนักงานประจำรถ เพื่อประเมินความต้องการและความพร้อมของผู้เกี่ยวข้อง นำไปสู่การตัดสินใจด้าน<br>การบริหารจัดการระบบบำบัดสิ่งปฏิกูล | มี.ค.-เม.ย. |
| 5. เก็บข้อมูลปริมาณสิ่งปฏิกูล ที่รถดูดส้วมนำไปทิ้งในระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลเทศบาลนครอุดรธานี และ<br>ข้อมูลปริมาณสิ่งปฏิกูลที่รถดูดส้วมสามารถจัดเก็บได้ในแต่ละวัน เพื่อหาขนาดระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลที่<br>เหมาะสม                | เม.ย.-พ.ค.  |
| 6. ประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอข้อมูล และจัดทำข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนระบบบริหาร<br>จัดการ สิ่งปฏิกูล ที่เหมาะสม                                                                                              | มิ.ย.       |
| 7. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และดูงานการจัดการสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม                                                                                                                                                       | ก.ค.        |
| 8. สรุปบทเรียนและจัดทำรายงาน                                                                                                                                                                                             | ก.ค.-ส.ค.   |

## **4. ระยะเวลาดำเนินการ**

มกราคม 2550 – สิงหาคม 2550

## **5. งบประมาณ**

350,000 บาท

## **6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

6.1 แนวทางการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม  
ที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปขยายผล และประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ที่มีสภาพปัญหาหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกัน  
เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

6.2 ปัจจัยที่นำไปสู่การตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมายในการแสดงบทบาทและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถูกต้อง  
เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูล

6.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการจัดการ  
สิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

6.4 ขนาดระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม

## **1. ชื่อเรื่อง โครงการพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะของเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม**

### **2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

#### **2.1 วัตถุประสงค์หลัก**

เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะของเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

#### **2.2 วัตถุประสงค์รอง**

เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะของเด็ก

เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการเฝ้าระวังติดตาม ตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมหรือ

แผนงาน โครงการ เพื่อลดภาวะเสี่ยงต่อเด็ก

### **3.วิธีการดำเนินงาน**

3.1 ทบทวนและรวบรวม สถานการณ์ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะเด็ก

3.2 จัดตั้งคณะทำงานในการพัฒนาตัวชี้วัดเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรมสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมควบคุมโรค สำนักงานนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ มูลนิธิการศึกษาไทย มหาวิทยาลัย และกรมอนามัยเป็นต้น

3.3 จัดประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณากรอบการดำเนินงานและเค้าโครงตัวชี้วัดสุขภาวะของเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

3.4 จัดประชุมเวทีวิชาการเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผลการศึกษา และการดำเนินงาน เพื่อบูรณาการการดำเนินงานและพิจารณากรอบการดำเนินงานพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะของเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม ที่นำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมและเกิดผลประโยชน์มากที่สุด

3.5 พัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

3.6 ประชุมคณะทำงานจัดทำ ตัวชี้วัดสุขภาวะเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

3.7 นำตัวชี้วัดสุขภาวะเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่พัฒนาขึ้น นำไปทดลองดำเนินการในพื้นที่จริง โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เกิดความตระหนักและสามารถเฝ้าระวังปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเอง

3.8 ประชุมคณะทำงาน นำเสนอและสรุปผลการนำตัวชี้วัดสุขภาวะเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมไปทดลองใช้ ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อร่วมพิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะของเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

3.9 จัดสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อนำเสนอผลการพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมสุขภาพ

3.10 สรุปบทเรียน และสรุปผลการดำเนินงาน

3.11 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

### **4. ระยะเวลาทำการวิจัย**

ตุลาคม 2550 - กันยายน 2551

### **5. งบประมาณการวิจัย**

480,000 บาท

### **6. ผลผลิตจากการศึกษาวิจัย**

ตัวชี้วัดสุขภาวะของเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

### **7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

7.1 การพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อประเมินสุขภาวะเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

7.2 เพื่อให้หน่วยงานในระดับจังหวัดและท้องถิ่นสามารถเฝ้าระวังภัยคุกคามด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาวะเด็ก

7.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลสถานการณ์ เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และทำ Risk communication

และในการดำเนินงานปี 2551-2552 นั้น ทางกองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ได้มีการดำเนินงานโครงการเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

โครงการพัฒนาความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพที่นำไปสู่นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

## 1. หลักการ เหตุผล

ในภาวะปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนต้องประสบกับปัญหาโรคภัยต่าง ๆ ที่เกิดจากมลพิษทั้ง มลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ทางดิน ทางห่วงโซ่อาหาร ซึ่งล้วนแต่เป็นโรคที่ไม่ติดต่อ ซึ่งต่างจากในอดีตที่ประชาชนส่วนใหญ่จะป่วยด้วยโรคติดต่อ ที่เกิดจากระบบสุขภาพที่ไม่ดี แต่ในปัจจุบัน พบว่า ปัญหามลพิษอุตสาหกรรม มลพิษจากยานพาหนะ สารเคมีทั้งจากอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม มีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นเพื่อสร้างระบบอำนวยความสะดวกของมนุษย์และสนองต่อความต้องการมนุษย์ ทั้งระบบคมนาคมขนส่ง เหมืองแร่ เชื้อเพลิง โดยขาดการคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อทั้งสุขภาพและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในปัจจุบัน เช่น อัตราการเกิดโรคทางเดินหายใจ และมะเร็งมีอัตราสูงขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เกิดน้ำท่วม ภาวะฝนแล้ง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งทางตรง และทางอ้อม

แนวทางในการป้องกันหรือลดผลกระทบต่อสุขภาพหรือปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ที่เกิดจากนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ นั้น สามารถใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งเป็น “กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม โดยมีการประยุกต์ใช้แนวทางและเครื่องมือที่หลากหลายในการระบุ คัดการณ์ และพิจารณาถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้วกับประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจากข้อเสนอหรือการดำเนินนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเสริมและคุ้มครองสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่ม” เกิดระบบการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น ชุมชน มีความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพ และผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Healthy Public Policy) ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีของประชาชน

โดยในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพนั้น จะต้องประกอบด้วย

- การพัฒนาแนวทาง คู่มือ สำหรับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการประเมินผลกระทบของโครงการในแต่ละประเภทโครงการ รวมถึงคู่มือของประชาชนในการเข้าร่วมกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย
- การนำการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพไปใช้ในระบบการพัฒนา นโยบายสาธารณะทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ชุมชน เช่น การนำไปประยุกต์ใช้ในการออกข้อบังคับท้องถิ่น การปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น
- การสังเคราะห์ประสบการณ์บทเรียนและแนวทางในการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและการพัฒนา นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานความรู้ในการพัฒนาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับชุมชนต่อไป

## 2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบต่อสุขภาพ
2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

### 3. แผนการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการพัฒนาความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพที่นำไปสู่ นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ทางกองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพได้วางแผนการดำเนินงาน ในปี 2551 ดังนี้

- โครงการย่อย 1.1 โครงการพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะของเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
- โครงการย่อย 1.2 โครงการพัฒนาระบบการผลักดันข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในประเด็น
  - 1.2.1 การจัดการสิ่งปฏิกูล
  - 1.2.2 เหมืองแร่
  - 1.2.3 โรงไฟฟ้า
  - 1.2.4 นิคมอุตสาหกรรม
- โครงการย่อย 1.3 การสังเคราะห์ประสบการณ์บทเรียนและแนวทางในการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ในประเทศและต่างประเทศ
- โครงการย่อย 1.4 การพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพในระดับชุมชน/ท้องถิ่น
- โครงการย่อย 1.5 การศึกษาสถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ
- โครงการย่อย 1.6 การศึกษาสถานการณ์และสังเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพในประเด็น
  - 1.6.1 พลังงาน ; โรงไฟฟ้าขนาดเล็ก
  - 1.6.2 การจัดการสิ่งปฏิกูล

### 4. งบประมาณ

8 ล้านบาท

### 5. โครงการย่อย

| โครงการย่อย                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. โครงการพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะของเด็กด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม                                                                                |
| 2. โครงการพัฒนาระบบการผลักดันข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในประเด็น                                                                                |
| 2.1 การจัดการสิ่งปฏิกูล                                                                                                                    |
| 2.2 เหมืองแร่                                                                                                                              |
| 2.3 นิคมอุตสาหกรรม                                                                                                                         |
| 2.4 การจัดการขยะชุมชน                                                                                                                      |
| 3. โครงการการสังเคราะห์บทเรียนและแนวทางในการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ในประเทศและต่างประเทศ |
| 4. การพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพในระดับชุมชน/ท้องถิ่น                                                                              |
| 5. โครงการพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะของผู้สูงอายุ                                                                                               |
| 6. โครงการศึกษาสถานการณ์และสังเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพ ประเด็น                                                                              |
| 6.1 พลังงาน ; โรงไฟฟ้าขนาดเล็ก                                                                                                             |
| 6.2 การจัดการสิ่งปฏิกูล                                                                                                                    |

## **โครงการย่อย 1.1** โครงการพัฒนากระบวนการผลักดันข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

### **1. วัตถุประสงค์**

1. เพื่อพัฒนากระบวนการผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อผลักดันให้เกิดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในประเด็นต่าง ๆ
2. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในภาคส่วนต่าง ๆ ในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและการผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

### **2. วิธีการดำเนินงาน**

- 2.1 ทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์ นโยบาย แผนงาน โครงการ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานการณ์ ปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในแต่ละประเด็น
- 2.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงาน ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการผลักดันข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อพัฒนารอบแนวคิดในการดำเนินงาน
- 2.3 เก็บข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักของประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง สถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งสร้างกระบวนการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ
- 2.4 นำเสนอผลการวิเคราะห์ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- 2.5 ผลักดันกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ
- 2.6 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

### **3. ประเด็นดำเนินการ**

- การจัดการสิ่งปฏิกูล
- เหมืองแร่
- นิคมอุตสาหกรรม
- การจัดการขยะชุมชน

### **4. งบประมาณ**

2,000,000

### **5. ระยะเวลาดำเนินการ**

ต.ค. 2550-ก.ย.2552

### **6. ผู้รับผิดชอบโครงการ**

กองสุขาภิบาลชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย

**โครงการย่อย 1.2** โครงการการสังเคราะห์บทเรียนและแนวทางในการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ และการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ในประเทศและต่างประเทศ

### **1. วัตถุประสงค์**

เพื่อเคราะห์ สังเคราะห์ บทเรียน และแนวทางการดำเนินงานประเมินผลกระทบท่อสุขภาพและการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ

### **2. วิธีดำเนินงาน**

- 2.1 ทบทวนเอกสารและงานวิจัยและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบท่อสุขภาพทั้งในและต่างประเทศ
- 2.2 จัดเวทีพิจารณาเฉพาะประเด็น
- 2.3 วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ
- 2.4 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

### **3. ผลผลิต**

เอกสารวิชาการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความหมาย แนวคิด หลักการการประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ
- 1.2 นโยบาย แผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ
- 1.3 วิธีการ ขั้นตอน การประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ

บทที่ 2 การประเมินผลกระทบท่อสุขภาพในกรณีศึกษา

- 1.1 กรณีศึกษาในประเทศ
- 1.2 กรณีศึกษาต่างประเทศ

บทที่ 3 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

- 3.1 สรุปบทเรียนจากการดำเนินงาน
- 3.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการประเมินผลกระทบท่อสุขภาพในระยะต่อไป

### **4. ระยะเวลาดำเนินงาน**

ต.ค. 2550-ก.ย.2552

### **5. งบประมาณ**

200,000 บาท

### **6. ผู้รับผิดชอบโครงการ**

กองสุขาภิบาลชุมชนและประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ กรมอนามัย

## **โครงการย่อย 1.4** การพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพในระดับชุมชน/ท้องถิ่น

### **1. วัตถุประสงค์**

- 1.1 เพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน
- 1.2 เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่และชุมชน

### **2. การดำเนินงาน**

- 2.1 การประเมินสุขภาพของประชาชนในชุมชน
  - สํารวจข้อมูลสภาวะสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของประชาชนในชุมชน
  - ประมวลวิเคราะห์และสรุปข้อมูลสภาวะสุขภาพ
- 2.2 การจัดทำ Risk Mapping ของชุมชน
- 2.3 การประเมินสถานการณ์สุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน
- 2.4 การเสริมสร้างส่วนร่วมและศักยภาพของชุมชน
  - การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในระดับเจ้าหน้าที่
  - การให้ความรู้เรื่องระบบการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- 2.5 การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังสุขภาพของชุมชน
  - การจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อร่วมฟังความคิดเห็นและความต้องการการแก้ไขปัญหาของชุมชน
  - การติดตามตรวจสอบสุขภาพและความเชื่อมโยงกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน และจัดทำข้อมูลเผยแพร่ให้ชุมชนได้รับทราบ

### **3. ระยะเวลาดำเนินงาน**

ตุลาคม 2550 – กันยายน 2552

### **4. งบประมาณ**

500,000 บาท

### **5. ผู้รับผิดชอบโครงการ**

กองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย

## **โครงการย่อย 1.5** โครงการพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะของผู้สูงอายุ

### **1.วัตถุประสงค์**

#### **1.1วัตถุประสงค์หลัก**

เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาวะด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

#### **1.2 วัตถุประสงค์รอง**

- เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการประเมินความเสี่ยงด้านคุณภาพชีวิตที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ
- เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมหรือแผนงานโครงการ เพื่อลดภาวะเสี่ยงต่อผู้สูงอายุ

### **2. การดำเนินการ**

2.1 ทบทวนและรวบรวม รวมทั้งสถานการณ์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ ข้อมูลสถานการณ์ นโยบาย แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

- สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

-งานวิจัยเรื่องสถานการณ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศ และในประเทศ

2.2 จัดตั้งคณะทำงานในการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

2.3 จัดประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณากรอบการดำเนินงานพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2.4 จัดประชุมเวทีวิชาการเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผลการศึกษา และการดำเนินงานเพื่อบูรณาการการดำเนินงานและพิจารณากรอบการดำเนินงานพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม ที่นำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม และเกิดผลประโยชน์มากที่สุด

2.5 พัฒนาตัวชี้วัดพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2.6 ประชุมคณะทำงานพิจารณา (ร่าง) ตัวชี้วัดพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2.7 นำตัวชี้วัดพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้น นำไปทดลองดำเนินการในพื้นที่จริง โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เกิดความตระหนักและสามารถเฝ้าระวังปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเองและคนที่อยู่รอบ ๆ ข้างได้

2.8 ประชุมคณะทำงาน นำเสนอและสรุปผลการนำตัวชี้วัดพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ไปทดลองใช้ ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อร่วมพิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้เหมาะสม

2.9 จัดสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อนำเสนอผลการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2.10 สรุปบทเรียน และสรุปผลการดำเนินงาน

2.10 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

### **3. ระยะเวลาทำการวิจัย**

ต.ค. 2550-ก.ย.2552

### **4. งบประมาณการวิจัย**

400,000 บาท

### **5. ผลผลิตจากการศึกษาวิจัย**

ตัวชี้วัดสุขภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

### **6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

6.1 ข้อมูล สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

6.2 แนวทางการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

### **7. ผู้รับผิดชอบโครงการ**

กองสุขาภิบาลชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย

## **โครงการย่อย 1.6** โครงการศึกษาสถานการณ์และสังเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพ

### **1.วัตถุประสงค์**

เพื่อให้ทราบสถานการณ์ ผลกระทบต่อสุขภาพในประเด็นที่กำหนด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน ติดตามผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้ว และเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อสุขภาพ

### **2. วิธีการดำเนินงาน**

- 2.1 รวบรวม ทบทวนข้อมูลสถานการณ์ปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพในประเด็นที่กำหนด
- 2.2 ดำเนินการสำรวจข้อมูล
- 2.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ และข้อเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินงาน
- 2.4 วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลการดำเนินงาน
- 2.5 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

### **3. ประเด็นศึกษา**

- 3.1 พลังงาน ; โรงไฟฟ้าขนาดเล็ก
- 3.2 การจัดการสิ่งปฏิกูล

### **4. กรอบรายละเอียดของเนื้อหา**

- 4.1 บทนำ
  - สถานการณ์ของประเทศ
  - นโยบาย แผนงาน กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษาของประเทศ
  - วิธีการ ขั้นตอน
- 4.2 ประเด็นปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
  - ผลกระทบต่อสุขภาพ
  - ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
  - ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม
- 4.3 แนวทางการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในประเด็นศึกษากรณีศึกษาในต่างประเทศ
- 4.4 ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในประเด็นศึกษา

### **5. ระยะเวลาดำเนินการ**

ตุลาคม 2550 – กันยายน 2552

### **6. งบประมาณ**

400,000 บาท

### **7. ผู้รับผิดชอบโครงการ**

กองสุขาภิบาลชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย

## 1. หลักการและเหตุผล

ตามที่องค์การอนามัยโลกได้ให้คำนิยาม “การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment หรือ HIA) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการพิจารณาว่านโยบาย/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมนั้น มีศักยภาพที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน รวมถึงการกระจายของผลดังกล่าวต่อประชากรทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น โดยประยุกต์องค์ความรู้ด้านการประเมินความเสี่ยง ระบาดวิทยา ผลกระทบด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินการใด ๆ เพื่อเสนอแผนงานหรือปรับปรุงการดำเนินการให้มีการป้องกันผลทางลบและส่งเสริมสุขภาพที่ดีของมนุษย์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เป็นการนำเอามิติสุขภาพที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการใด ๆ กิจกรรมหนึ่งเป็นตัวตั้งที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากการเดิมที่เป็นอยู่ โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจในระดับ ในการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ มีเป้าหมายเพื่อสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ในระดับต่าง ๆ ซึ่งที่ผ่านมา การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีบุคลากรอีกหลายฝ่ายยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในระยะต่อไป

ดังนั้น กรมอนามัย โดยกองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพต่อไปข้างหน้า จึงเห็นควร มีการพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่าย ผ่านกลไกความร่วมมือและช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคีเครือข่ายและนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานในพื้นที่เพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

## 2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้าง พัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ให้แก่ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น
2. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
3. เพื่อจัดทำแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในชุมชนและสถาบันการศึกษา
4. เพื่อจัดทำคู่มือ แนวทางการพัฒนา ศักยภาพภาคีเครือข่ายในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และประชาชน

## 3. แผนการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ข้างต้น ทางกองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จึงได้กำหนดแผนงาน โครงการดำเนินงานในปี 2551 ดังนี้

โครงการย่อย 2.1 โครงการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ในระดับภูมิภาค และท้องถิ่น

โครงการย่อย 2.2 โครงการพัฒนาคู่มือ แนวทางในการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และประชาชน

## 4. กลุ่มเป้าหมาย

- |                                     |                                            |
|-------------------------------------|--------------------------------------------|
| 4.1 เจ้าหน้าที่สจ.                  | 4.5 เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น |
| 4.2 เจ้าหน้าที่จากศูนย์อนามัย       | 4.6 เจ้าหน้าที่จากสถาบันการศึกษา           |
| 4.3 เจ้าหน้าที่จากทสจ.              | 4.7 ภาคประชาชน                             |
| 4.4 เจ้าหน้าที่จากสำนักงานควบคุมโรค |                                            |

## 5. งบประมาณ

- 2 ล้านบาท

6. ระยะเวลาดำเนินการ (ตุลาคม 2550 – กันยายน 2552)

**โครงการย่อย 2.1** โครงการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในระดับภูมิภาค และท้องถิ่น

## 1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพให้แก่ภาคีเครือข่าย
- 1.2 เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของหน่วยงานภาคีเครือข่าย
- 1.3 เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนากลไกและระบบการดำเนินงาน
- 1.4 เพื่อให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายมีแผนปฏิบัติการในการดำเนินงานที่ชัดเจน

## 2. วิธีการดำเนินงาน

- 2.1 จัดประชุมคณะทำงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.2 รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ แผนปฏิบัติการ นโยบายจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น รวมทั้งสำรวจองค์ความรู้และความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายในเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพ
- 2.3 ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของกลุ่มเป้าหมายในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
- 2.4 ประชุมคณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของกลุ่มเป้าหมายในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
- 2.5 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรของกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และเกิดความตระหนักในเรื่องสุขภาพ โดยใช้กรณีศึกษาในพื้นที่
- 2.6 สรุปบทเรียนจากการดำเนินงาน และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพบุคลากรของกลุ่มเป้าหมาย
- 2.7 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

## 3. กลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 12 ศูนย์เขต จำนวน 500 คน

- 3.1 เจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- 3.2 เจ้าหน้าที่จากศูนย์อนามัย
- 3.3 เจ้าหน้าที่จากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
- 3.4 เจ้าหน้าที่จากสำนักงานควบคุมโรค
- 3.5 เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.6 เจ้าหน้าที่จากสถาบันการศึกษา
- 3.7 ภาคประชาชน

## 4. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพ

On the job training

## 5. งบประมาณ

2,400,000 บาท

## 6. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2550 – กันยายน 2552

## 7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย

**โครงการย่อย 2.2** โครงการพัฒนาคู่มือ แนวทางในการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และประชาชน

## 1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาฝีมือ แนวทางการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และประชาชน
2. เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะบุคลากรในระยะต่อไป

## 2. การดำเนินงาน

1. กำหนดกรอบ แนวทางในการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย
2. ทบทวนรูปแบบ แนวทางการพัฒนาศักยภาพในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ หรือหัวข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
4. พัฒนาคู่มือ แนวทางพัฒนาศักยภาพในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
5. จัดประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อพิจารณาคู่มือ แนวทางการพัฒนาศักยภาพในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
6. สรุปและจัดทำรูปเล่ม
7. พิมพ์เผยแพร่

## 3. กลุ่มเป้าหมาย

- เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล ฯลฯ
- ประชาชน
- สถาบันการศึกษา
- นักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจ

## 4. รายละเอียดคู่มือ

### บทที่ 1

- ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
- ความเป็นมาของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในประเทศและต่างประเทศ
- คุณค่า แนวคิดและหลักการสำคัญของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
- การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กับนโยบายสาธารณะ
- ขั้นตอนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

### บทที่ 2

1. การประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในกรณีศึกษา
- ขั้นตอนที่ 1 การคัดกรองสถานการณ์ปัญหา
  - ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขอบเขตในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
  - ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
  - ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำข้อเสนอแนะ
  - ขั้นตอนที่ 5 การติดตาม ประเมินผล

### บทที่ 3 บทสรุป

## 5. งบประมาณ

200,000 บาท

## 6. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2550 – กันยายน 2552

## 7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองสุขาภิบาลชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย

## 1. หลักการและเหตุผล

ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2549 มาตรา 10 เมื่อมีกรณีที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเกิดขึ้น หน่วยงานของรัฐที่มีข้อมูลเกี่ยวกับการดังกล่าวต้องเปิดเผยข้อมูลนั้น และวิธีป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพให้ประชาชนทราบและจัดหาข้อมูลให้โดยเร็ว กอปรกับมาตรา 11 บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินและมีสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ โดยบุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของตนหรือของชุมชนและแสดงความเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขในฐานะหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบหลักด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จึงควรจัดให้มีสื่อสาธารณะเพื่อเผยแพร่ข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างรอบด้านให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

โดยรูปธรรมหนึ่งของการพัฒนาระบบและช่องทางการสื่อสารสาธารณะเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกรมอนามัยที่ทางกรมอนามัยเห็นว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการรับรู้และความเข้าใจในระดับพื้นฐานให้กับคนกลุ่มต่างๆในสังคม คือ

- 1) การจัดทำเอกสารคู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในกรณีศึกษาต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในความสำคัญ ความจำเป็น หลักการ วิธีการ รวมทั้งเครื่องมือในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
- 2) การจัดทำโปสเตอร์เผยแพร่ โดยเฉพาะกรณีผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากการพัฒนานโยบายสาธารณะในกรณีศึกษาต่างๆ
- 3) การพัฒนาฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและเว็บไซต์ เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชนในวงกว้าง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สนใจที่จะนำเอาองค์ความรู้เรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพไปใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ในเรื่องนี้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกรมอนามัยให้เกิดการขยายผลในสังคมในวงกว้างมากขึ้น
- 4) การจัดทำจดหมายข่าวการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งซึ่งผ่านข่าวสารความก้าวหน้าของการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของ กรมอนามัยให้สังคมรับรู้รวมถึงภาคีเครือข่ายการดำเนินงาน
- 5) การจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในประเด็นผลกระทบต่อสุขภาพจากกรณีศึกษาต่างๆ
- 6) การจัดทำเอกสารจุดประเด็น “ผลกระทบต่อสุขภาพจากการโครงการพัฒนาที่คนไทยไม่ควรมองข้าม”

## 2. วัตถุประสงค์

1) เพื่อจัดทำเอกสารเผยแพร่ได้แก่ คู่มือแนวทาง จดหมายข่าว โปสเตอร์ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในกรณีศึกษาต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้ที่มีความสนใจทั้งนักวิชาการ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และประชาชน

2) เพื่อใช้เป็นเอกสารในการเผยแพร่ในวงกว้าง เพื่อสร้างการรับรู้และเข้าใจในระดับพื้นฐานให้กับคนกลุ่มต่างๆในสังคมให้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจ ถึงความสำคัญของมิติสุขภาพในการพัฒนานโยบายสาธารณะต่างๆ

3) เพื่อใช้เผยแพร่และเพิ่มการเรียนรู้สำหรับชุมชนและท้องถิ่นที่สนใจหรือมีศักยภาพที่จะประยุกต์ใช้กระบวนการการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในการพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น

4) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการพัฒนานโยบายต่างๆเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายรวมทั้งการใช้ประโยชน์ข้อมูลดังกล่าวในกลุ่มประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย

5) เพื่อใช้เป็นเอกสารสำหรับการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพสำหรับสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนที่สนใจ

6) เพื่อพัฒนาช่องทางการสื่อสารสาธารณะในวงกว้างผ่านทางเว็บไซต์สำหรับการเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ และกรณีศึกษาด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในประเด็นต่างๆ

### 3. กลุ่มเป้าหมาย

- 1) เครือข่ายการทำงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
- 2) นักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากการดำเนินนโยบายต่างๆ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในประเด็นที่เกี่ยวข้อง
- 3) ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจ
- 4) สถาบันการศึกษาที่สนใจหรือมีการเรียนการสอนเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและนโยบายสาธารณะ
- 5) ผู้ที่สนใจทั่วไป

### 4. การดำเนินการ

4.1 การจัดทำเอกสารคู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในกรณีศึกษาต่างๆ (HIA Guideline) เอกสารนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ วิธีการ เครื่องมือในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งแง่บวกและแง่ลบ โดยสะท้อนจากกรณีศึกษาต่างๆ

เอกสารประกอบด้วยเนื้อหาจำนวนความหนา 60-80 หน้า A 4 รวมภาพประกอบและเอกสารอ้างอิง โดยจะจัดพิมพ์ในรูปแบบเอกสารวิชาการเผยแพร่ที่สามารถอ่านเข้าใจง่ายสำหรับนักวิชาการ องค์กรประกอบของเอกสาร ประกอบด้วย

| เนื้อหา                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | ผู้เขียน  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>“คู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการจัดการสิ่งปฏิกูล”</b><br>เนื้อหาประกอบด้วย ความเป็นมาของโครงการจัดการสิ่งปฏิกูล ข้อมูลพื้นฐานโครงการ ความสำคัญ ความจำเป็น หลักการ วิธีการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขั้นตอนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านบวกและลบจากการจัดการสิ่งปฏิกูล และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการสิ่งปฏิกูล       | กรวิภา    |
| <b>“คู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร”</b><br>เนื้อหาประกอบด้วย ความเป็นมาของการใช้สารเคมีทางการเกษตรข้อมูลพื้นฐานโครงการ ความสำคัญ ความจำเป็น หลักการ วิธีการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขั้นตอนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านบวกและลบจากการจัดการสิ่งปฏิกูล และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการใช้สารเคมีทางการเกษตร | จิตติมา   |
| <b>“คู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการเหมืองแร่”</b><br>เนื้อหาประกอบด้วย ความเป็นมาของโครงการเหมืองแร่ ข้อมูลพื้นฐานโครงการ ความสำคัญ ความจำเป็น หลักการ วิธีการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขั้นตอนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านบวกและลบจากการจัดการสิ่งปฏิกูล และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเหมืองแร่                               | สุกานดา   |
| <b>“คู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ”</b><br>เนื้อหาประกอบด้วย ความเป็นมาของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำข้อมูลพื้นฐานโครงการ ความสำคัญ ความจำเป็น หลักการ วิธีการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขั้นตอนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านบวกและลบจากการจัดการสิ่งปฏิกูล และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาแหล่งน้ำ                 | ปิยมาภรณ์ |

#### 4.2 การจัดทำโปสเตอร์เผยแพร่

สำหรับเนื้อหาหลัก (Theme) ของโปสเตอร์เผยแพร่จะเน้นการนำเสนอใน 5 ประเด็นหลักๆ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

| ประเด็นเนื้อหา                                            | คำอธิบาย                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กับนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ | นำเสนอให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กับนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ว่าคืออะไร มีแนวคิด แนวทางสำคัญอย่างไร เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในระดับพื้นฐานสำหรับคนกลุ่มต่างๆในสังคม |
| 2. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการจัดการสิ่งปฏิกูล       | นำเสนอประสบการณ์และบทเรียนที่มีการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการพัฒนาและผลักดันนโยบายสาธารณะ                                                                                              |
| 3. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการเหมืองแร่          | นำเสนอประสบการณ์และบทเรียนที่มีการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการพัฒนาและผลักดันนโยบายสาธารณะกรณีเหมืองแร่                                                                                 |
| 4. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการพัฒนาแหล่งน้ำ          | นำเสนอประสบการณ์และบทเรียนที่มีการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการพัฒนาและผลักดันนโยบายสาธารณะกรณีแหล่งน้ำ                                                                                  |
| 5. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร  | นำเสนอประสบการณ์และบทเรียนที่มีการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการพัฒนาและผลักดันนโยบายสาธารณะกรณีสารเคมีทางการเกษตร                                                                        |

#### 4.3 การพัฒนาฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและเว็บไซต์

สำหรับการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการสื่อสารสาธารณะ จะเน้นการสร้างและขยายช่องทางการรับรู้เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ และกรณีศึกษาต่างๆในการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในการผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับต่างๆรวมถึงการดำเนินการและกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเปิดพื้นที่รับรู้ให้สังคมในวงกว้างให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ต่างๆในเรื่องเหล่านี้ได้สะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเนื้อหาสำคัญที่จะมีในเว็บไซต์ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ อาทิ

| ประเด็น                                                        | รายละเอียด                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เกี่ยวกับองค์กร                                                | วิสัยทัศน์ พันธกิจ บทบาทหน้าที่การดำเนินงานของหน่วยงาน โครงสร้างองค์กรและบุคลากรของหน่วยงาน                                                                   |
| เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ                            | แนวคิดและองค์ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ                                                                           |
| กรณีศึกษา                                                      | บทเรียน ประสบการณ์การประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ                                                                                                    |
| ฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพ                                      | ข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการต่างๆ อาทิเช่น คมนาคมขนส่ง นิคมอุตสาหกรรม พลังงาน การพัฒนาแหล่งน้ำ เหมืองแร่ ชยะ สิ่งปฏิกูล ฯลฯ           |
| การดำเนินงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง                            | การดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพกรมอนามัย รายงานประจำปี                                                                                                    |
| การจัดการองค์ความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (KM in HIA) | มีระบบโต้ตอบ (Web board) ที่มีระบบลงทะเบียน (Register) เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ                                               |
| รับเรื่องร้องเรียนหรือการร้องขอข้อมูล                          | มีระบบการรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องขอข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งมีระบบลงทะเบียนการดำเนินการอย่างละเอียดพอควร เพื่อสามารถติดต่อหรือติดตามเรื่องได้อย่างถูกต้อง |
| จดหมายข่าว (fact sheet)                                        | เผยแพร่ข่าวสารด้านผลกระทบต่อสุขภาพ ด้วยระบบการ Data base                                                                                                      |

| ประเด็น                              | รายละเอียด                                                                                       |
|--------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | โดยการบันทึกข้อมูลผ่านฟอร์มในระบบ Internet เพื่อความสะดวกในการเผยแพร่ข้อมูล                      |
| การเชื่อมโยงกับ web site อื่นๆ       | การเชื่อมโยงกับ web site อื่นๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในประเทศและต่างประเทศ |
| การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง | กิจกรรมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สวรส. สป.รศ. กรมควบคุมโรค และสผ. เป็นต้น        |

สำหรับการจัดทำ ฐานข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA Database) เป็นการรวบรวมข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยวิธีการรวบรวมจะใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ (System review) โดยการค้นคว้าจากบทความ รายงานการวิจัย เอกสารการประชุม ทั้งในและต่างประเทศ ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ค้นหา ทำความเข้าใจได้ง่าย

ในการรวบรวมข้อมูลมีกรอบในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผลกระทบต่อสุขภาพอันเนื่องมาจากเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อม จากการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ คือ

(1) การดำเนินโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม 22 โครงการ ประกาศตาม พ.ร.บ. สิ่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

(2) การดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประกาศตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ปรากฏในประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538, 13/2543 และ 4/2546 ซึ่งมีกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจำนวน 133 ประเภท

(3) การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

(4) การผลิตและการใช้สารเคมีพิษและสารอันตราย

(5) การจัดการขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล ขยะติดเชื้อ และขยะอันตราย

(6) โครงการหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ได้มีประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

การจัดทำฐานข้อมูลนี้ ผลกระทบต่อสุขภาพในแต่ละกิจกรรม โครงการ หรือนโยบายจะสรุปโดยย่อสามารถเข้าใจได้ในทุกระดับการศึกษา โดยมีประเด็นที่สำคัญคือ ชื่อเรื่อง เนื้อหาด้านผลกระทบต่อสุขภาพ มาตรการด้านการแก้ไขปัญหา แหล่งข้อมูลค้นคว้าเพิ่มเติม (การเชื่อมโยงสู่แหล่งข้อมูลอื่นๆ) การร้องขอคำปรึกษาเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ (การสื่อสาร 2 ทางด้วยระบบ web board) เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูลในระบบ ฐานข้อมูลนี้จะมีระบบค้นหาด้วย (Search Engine)

#### 4.4 การจัดทำจดหมายข่าวการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินการและความเคลื่อนไหวต่างๆเกี่ยวกับการพัฒนาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จึงควรมีการจัดทำจดหมายข่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อรวบรวมและเผยแพร่ความเคลื่อนไหวและประเด็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพระหว่างกรมอนามัยและภาคีเครือข่ายองค์กรในภาคส่วนต่างๆของสังคม

## วัตถุประสงค์การดำเนินการ

- 1) เพื่อจัดทำและเผยแพร่จดหมายข่าวราย 2 เดือน เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวและการดำเนินงาน การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกรมอนามัย
- 2) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ HIA ในบริบทและประเด็นต่างๆรวมทั้งการ แลกเปลี่ยนประเด็นการเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายในภาคส่วนต่างๆของสังคม

## แผนการดำเนินงาน

จัดทำจดหมายข่าวราย 2 เดือน รวม 6 ฉบับ ซึ่งจะเผยแพร่ในเดือน พฤศจิกายน 2550, มกราคม, มีนาคม, พฤษภาคม, กรกฎาคม และกันยายน 2551 ขนาดประมาณ 4 หน้า A4 โดยประกอบด้วย 4 หัวข้อดังนี้

- 1) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ HIA
- 2) กิจกรรมความเคลื่อนไหวการดำเนินงาน HIA ของกรมอนามัย
- 3) ผลกระทบต่อสุขภาพจากการดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ
- 4) นานาสาระเกี่ยวสุขภาพ

สำหรับการเผยแพร่ ทางกรมอนามัยจะเผยแพร่ให้กับองค์กรและภาคีเครือข่ายต่างๆผ่านทาง E-mail, website, การจัดพิมพ์และส่งไปรษณีย์

## 4.5 การจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ

จัดเวทีวิชาการผู้เกี่ยวข้อง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในกรณีศึกษา แต่ละประเด็น ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ(สัญจร) เพื่อแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการดำเนินงาน การจัดการปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพในแต่ละประเด็นและประชุมหารือถึงปัญหาและรายงานองค์ความรู้จากการศึกษาให้ภาคนโยบายรับทราบถึงข้อเสนอแนะ โดยประกอบด้วยเวที วิชาการ 4 เวทีในประเด็น

| ประเด็น                                    | ช่วงเวลา |
|--------------------------------------------|----------|
| ผลกระทบต่อสุขภาพจากการพัฒนาโครงการแหล่งน้ำ | กันยายน  |
| ผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการเหมืองแร่        | มีนาคม   |
| ผลกระทบต่อสุขภาพจากนิคมอุตสาหกรรม          | มิถุนายน |
| ผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการพัฒนาพลังงาน     | สิงหาคม  |

## 4.6 การจัดทำเอกสารจุดประกายความคิด“ผลกระทบต่อสุขภาพจากการโครงการพัฒนาที่คนไทย ไม่ควรมองข้าม”

เอกสารเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมกรณีศึกษาเกี่ยวกับแง่มุมผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งทางบวกและทางลบที่เป็นผลพวงมาจากนโยบายสาธารณะในด้านต่างๆ รวมถึงนำเสนอประสบการณ์ บทเรียนการพัฒนา นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของชุมชน โดยเฉพาะในประเด็นหรือแง่มุมที่ยังไม่เป็นที่รับรู้ของคนทั่วไปในสังคม โดยสะท้อนผ่านกรณีศึกษาต่างๆ

เอกสารฉบับนี้จะประกอบด้วยบทความจำนวน 6 บทความ (บทความละประมาณ 5-10 หน้า A4 รวมภาพประกอบ และเอกสารอ้างอิง) ความหนาประมาณ 60-70 หน้า A4 โดยจะจัดพิมพ์ในรูปแบบเอกสารเผยแพร่ที่สามารถคนทั่วไป

องค์ประกอบของเอกสาร ประกอบด้วย

| บทความและเหตุผลประกอบ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | ผู้เขียน  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <p><b>“เชื่อน:โครงการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือความเสี่ยงต่อสุขภาพที่ประชาชนจะต้องเผชิญ”</b></p> <p>ทุกคนคงทราบดีว่าเชื่อนถือได้ว่าเป็นโครงการพัฒนาประเภทหนึ่งที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน เนื่องจากโครงการดังกล่าวมักเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุทกวิทยาของกลุ่มน้ำนั้น อันจะส่งผลเสียหายต่อไปยังทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ และทรัพยากรด้านนิเวศวิทยา รวมไปถึงอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวผลกระทบต่อสุขภาพ แต่จะอย่างไรให้เชื่อนเป็นโครงการที่ได้ว่าเป็นการพัฒนาที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างแท้จริง</p> | ปิยมาภรณ์ |
| <p><b>“ภาวะโลกร้อน : ระเบิดเวลาที่รอวันปะทุ”</b></p> <p>ภาวะโลกร้อน หลายคนอาจมองว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัวและห่างไกลเหลือเกิน แต่ทราบหรือไม่ว่าภาวะโลกร้อนได้ส่งผลกระทบต่อคนเราเหลือคณานับ หากเรายังไม่ตระหนักและช่วยกันรับมือกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น เชื่อเหลือเกินว่าเราต้องเผชิญกับหายนะอย่างแน่นอน บทความนี้จะสร้างความตระหนักและพาเราไปรับรู้เรื่องสภาวะโลกร้อน ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเพื่อเตรียมการรับมือกับสภาวะการณ์ดังกล่าว</p>                                                                                                                                                                                                   | ปิยมาภรณ์ |
| <b>“สิ่งแวดล้อมกับเด็ก”</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | กรวิภา    |
| <b>“ผลกระทบต่อสุขภาพจากเหมืองแร่”</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | สุกานดา   |
| <b>“ผลกระทบต่อสุขภาพจากสารเคมีทางการเกษตร”</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | จิตติมา   |
| <b>“ผลกระทบต่อสุขภาพจากการจัดการสิ่งปฏิกูล”</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | เกศินี    |

5. งบประมาณ

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารคู่มือแนวทาง โปสเตอร์เผยแพร่ พัฒนารูขี้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและเว็บไซต์ จัดหมายข่าว จัดเวทีสาธารณะและเอกสารจุดประเด็น“ผลกระทบต่อสุขภาพจากการโครงการพัฒนาที่คนไทยไม่ควรมองข้าม” รวมทั้งสิ้น 550,000 บาท โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

|        |                |
|--------|----------------|
| รายการ | งบประมาณ (บาท) |
|--------|----------------|

|                                                                         |                |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------|
| <b>1. การเขียนเอกสารและจัดทำโปสเตอร์</b>                                |                |
| - ค่าดำเนินการในการจัดทำเอกสารจุดประกายความคิด และค่าบรรณาธิการ         | 20,000         |
| - ค่าดำเนินการในจัดทำโปสเตอร์เผยแพร่                                    | 50,000         |
| - ค่าดำเนินการในการจัดทำจดหมายข่าวและ ค่าบรรณาธิการ                     | 20,000         |
| - ค่าดำเนินการในการจัดทำคู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพกรณีต่างๆ | 60,000         |
| <b>2. การจัดทำรูปเล่มและจัดพิมพ์</b>                                    |                |
| - ค่าออกแบบหน้าปก จัดรูปเล่ม และพิสูจน์อักษรเอกสารจุดประกายความคิด      | 30,000         |
| - ค่าออกแบบหน้าปก จัดรูปเล่ม และพิสูจน์อักษรเอกสารคู่มือแนวทาง          | 30,000         |
| - ค่าออกแบบหน้าปก จัดรูปเล่ม และพิสูจน์อักษรเอกสารจดหมายข่าว            | 80,000         |
| - ค่าจัดพิมพ์โปสเตอร์เผยแพร่                                            | 50,000         |
| <b>3. การพัฒนาเว็บไซต์</b>                                              |                |
| - ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาเว็บไซต์ ฐานข้อมูล และดูแลระบบ                    | 80,000         |
| <b>4. ค่าใช้จ่ายในการจัดเวทีสาธารณะ</b>                                 | 80,000         |
| <b>5. ค่าดำเนินการ</b>                                                  | 50,000         |
| <b>รวมค่าดำเนินการทั้งสิ้น</b>                                          | <b>550,000</b> |

**6. ระยะเวลาดำเนินการ**

ตุลาคม 2550 – กันยายน 2552

**7. ผู้รับผิดชอบโครงการ**

กองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

